

Svar på skriftligt spörsmål SSS 181/2026 rd

Svar på skriftligt spörsmål om punktskatten på läskedrycker

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 181/2026 rd undertecknat av riksdagsledamot Ritva Elomaa /saf:

Har regeringen möjlighet att utreda beräkningsgrunden för beskattningen av dryckesingredienser i fast form eller på annat sätt beakta ställningen för små och medelstora företag inom den inhemska naturproduktbranschen i kommande skattebedömningar och eventuella ändringar?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Punktskatten på läskedrycker som uppburits sedan 1940 har i första hand ett fiskalt, det vill säga statsfinansiellt syfte. Hälsostyrningen lades till i den fiskala skatten 2014 och denna styrande effekt fastställdes genom en lagändring som trädde i kraft i början av april 2026.

Den nuvarande skattebasen för punktskatten på läskedrycker är i enlighet med skattens statsfinansiella syfte omfattande. Punktskatten på läskedrycker omfattar förutom alkoholfria drycker som dricks som sådana även flytande koncentrat och dryckesingredienser i fast form som omfattas av tulltariffnummer 2106 och som används för tillverkning av drycker. Dessa produkter, inklusive vissa typer av örtinfusioner som klassificeras enligt detta nummer på grund av sina egenskaper, omfattades av skatten redan före lagändringen i april. I fråga om dryckesingredienser i fast form ändrades dock grunden för fastställandet av skatten. Tidigare fastställdes skatten på basis av produktens vikt, men nu bestäms skatten på basis av den mängd dryck som fås från dryckesingredienserna på motsvarande sätt som med flytande dryckeskoncentrat.

En ändring av skatten på fasta dryckesingredienser gjordes för att skattegraderingen som baserar sig på sockerhalten enligt reformens mål ska kunna tillämpas enhetligt på drycker. Om beskattningen av dryckesingredienser i fast form fortfarande vore viktbaserad och man i skattebeloppet skulle beakta enbart sockerhalten hos ingrediensen i fast form, men inte blandningsförhållandet, uppstår sannolikt situationer där den skatt som beräknats per liter för en dryck med lägre sockerhalt är högre än motsvarande skatt för en dryck med högre sockerhalt. Genom ändringen säkerställdes en enhetlig skattebehandling oberoende av hur dryckerna tillverkas.

Tulltariffnummer 2106 omfattar olika dryckes ingredienser i fast form. Ändringen av skattegrunden och skattegraderingen har olika inverkan på skattebeloppet för dessa produkter beroende på produktens blandningsförhållande och dryckens sockerhalt. Med tanke på ändringens konsekvenser har det också betydelse om dryckes ingrediensen som tidigare beskattats på basis av vikten är lätt eller tung.

Samtidigt som reformen trädde också en jämn förhöjning av punktskatten på läskedrycker i kraft. Det handlar om en engångsförhöjning som är större än normalt. Detta beror på att engångsförhöjningen innehåller tre skatteförhöjningar som regeringen kommit överens om 2023–2025. I regeringens proposition om ändringar i början av april (RP 123/2025 rd) konstaterades att också skatten på dryckes ingredienser i fast form stiger på grund av den jämna höjningen av skatten. I propositionen bedömdes att som sammantagen effekt minskar skattebelastningen på vissa drycker, men för största delen av dryckerna ökar skattebelastningen. Dessutom uppskattades att procentuellt kan skatteändringarna som störst vara tiotals eller hundratals procent.

Som det konstateras ovan ska skattebasen för den fiskala skatten i första hand vara omfattande i enlighet med skattemålet, det vill säga inflödet av skatteinkomster. Undantagen från skattebasen ska följa EU-lagstiftningen: de får inte strida mot bestämmelserna om statligt stöd eller leda till att inhemska produkter gynnas. Att gynna produkter av inhemskt ursprung skulle strida mot EU:s princip om icke-diskriminering. Dessutom skulle det vara problematiskt ur ett statligt stödperspektiv att befria enskilda produkter som omfattas av tulltariffnummer 2106 från en fiskal punktskatt på läskedrycker.

I spörsmålets motiveringsdel nämns att de minsta aktörerna (under 70 000 liter räknat som färdig dryck) inte behöver betala punktskatt på läskedrycker. Detta statliga stöd i form av skattefrihet beviljas som så kallat de minimis-stöd i enlighet med EU:s regler om statligt stöd. Bestämmelser om stödet finns i de minimis-förordningen (EU) 2023/2831, enligt vilken det beviljade stödet ska följas upp och registreras. Syftet med stödet för små tillverkare av läskedrycker är att undvika en situation där kostnaderna och det administrativa arbetet för både den skattskyldige och skattemyndigheten blir stora i förhållande till den skatt som uppbärs.

Konsekvenserna av ändringarna av punktskatten på läskedrycker för branschernas och företagens verksamhet följs upp som en del av helhetsbedömningen av punktskatten på läskedryckers funktion och eventuella utvecklingsbehov. Eventuella ändringar av skatten förutsätter dock noggrann beredning samt beaktande av skattemålen och de specialvillkor som EU-lagstiftningen ställer.

Helsingfors 26.5.2026

Finansminister Riikka Purra